

הייתי וראיתי

עד שישמע שופרו של משיח

מאת אבי הס

והשופר הנעשה מקרניה כשר לתקיעה.
 כיצד נהפכת קרן לשופר?
 ראשית, בודקים היטב שתהיה הקרן שלמה מפל עבירה.
 אם ימצא ולו נקב או סדק קטן, תפסל הקרן. נמצאה הקרן שלמה, מוציא ממנה בר־ששת, בעזרת חמום מתאים, את המוח הפנימי הממלא את חללה. אחר־כך הוא מישר את הקרן, כדי שיהיה אפשר לקדוח בתוכה. הקדוח נועד להרחיב את החלל הפנימי וליצור תבת תהודה, שהיא הקובעת את איכות הצליל המופק בתקיעה.
 הכנת הפיפה מצריכה ידע אמנותי ממש. בר־ששת, שמאחוריו 14 דורות באמנות זו, מסגל לכונן מראש את גון התקיעה שישמיע התוקע בראש־השנה: צליל נמוך ועמוק, כמו שמשמיעה קרן־יער, וכך נשמע גם שופר תימני: קול בכי ויללה, כפי שמשמיע השופר האשכנזי; או צליל חד ונמוך, העולה מהשופר הספרדי.
 בר־ששת נוטל בידיו קרן של איל, בוחן אותה, ורק אז הוא מחליט אם השופר שיעשה ממנה יהיה שופר "אשכנזי" פשוט, שראשו נוטה בזווית ישרה של 90 מעלות כלפי מעלה, או שופר המכונה "ארץ־ישראלי", שראשו כפוף הצדה. אחרי שנשלמה המלאכה מלטשים את השופר והוא מוכן לתקוע בו בראש־השנה.
 ימים אלה של סוף אלול הם "העונה הבוערת" של בר־ששת. עליו להוציא מתחת ידיו שופרות רבים לפני ראש־השנה, וידיו מלאות עבודה. הוא מוסיף ללטש את השופרות, ואומר: "אנחנו, בני משפחת בר־ששת, נמשיך אם־יֵרצה השם ליצר שופרות, עד שנשמע את שופרו של המשיח".

צבי בר־ששת מלטש שופר תימני

ממה עשוי שופר? זה שתוקעים בו בראש־השנה וביום־הכפורים?
 השופר עשוי מקרן, כמובן.
 איזו קרן? קרן של פרה, של תיש, או אולי קרן של צבי?
 היו לי עוד הרבה שאלות, והחלטתי פשוט ללכת ולראות במועיני איך מוצרים שופרות.
 הבקור בבית־המלאכה של יצרן השופרות צבי בר־ששת, בחיפה, הוא תוויה מיוחדת: מבחוץ זו תנוות לתשמישי־קדשה, בה אפשר לראות שופרות מסוגים שונים: פשוטים ומסלסלים, קצרים וארוכים, "אשכנזיים" ו"תימניים". אך מי שזכה לעלות למפעל שמעל לתנוות, יגלה משהו שלא ראה מימיו: עשרות ומאות קרנים לא מעבדות, וכאלה שכבר החלו לעבד אותן לשופר, מנחות בארגזים ועל־גבי המדפים.
 "השופר נעשה מקרן של איל, שהוא כבש בוגר", אומר יצרן השופרות צבי בר־ששת.
 "השופר המהדר ביותר, הוא זה שנעשה מקרן איל־הכר".
 את הקרנים מיבאים מדרום־אפריקה, וכאן מעבדים אותן לשופרות יפים ומהדרים.
 למה דוקא קרן של איל?
 זכר לאיל של יצחק אבינו, זה האיל שהסתבף בקרניו בדיוק בשעה שאברהם אבינו עמד להעלות את בנו לעולה על הר־המורייה. בראש־השנה אנו מבקשים להזכיר לפני הקדוש־ברוך הוא זכות אבות. עם התקיעה בקרן האיל, עולה לפניו זכרון עקרת יצחק, וזכות זו מגנה גם עלינו.

"איך אתה מכין את השופר התימני הארוך כל־כך?", שאלתי את צבי, "האם יש בידך גסתח־קסם להאריך את הקרן הטבעית של האיל?"
 "לא", ענה צבי בחינה, "השופר התימני הארוך והמסלסל נעשה מקרן של יעל (אנטילופה), שהיא בהמה כשרה,